

Wouter Koolmees
© anp

ULTIMATUM

Rekenrente bedreigt pensioenakkoord

Het is buigen of barsten voor Wouter Koolmees: zonder indexatie van pensioenen kan hij zijn gedroomde pensioenakkoord vergeten. Vakbonden stellen de D66-minister van Sociale Zaken een ultimatum, al zien regeringspartijen vooral angstige vakbondsbazen op weg naar de uitgang.

Vluchten kan niet meer. De drie grootste vakcentrales hebben minister Koolmees (foto) het mes op de keel gezet.

In een gezamenlijk opinieartikel eisen FNV, CNV en VCP dat het kabinet de rekenregels voor pensioenfondsen aanpast. De rente waarmee die fondsen nu moeten rekenen is dankzij het Europese rentebeleid laag. Daardoor worden zij geacht hoge buffers aan te houden, waardoor in veel gevallen pensioenen nu niet kunnen meestijgen met de prijzen. En dat al vele jaren op rij.

De bonden zetten nu in op indexatie. Weigert Koolmees, dan kan hij fluiten naar het gedroomde polderakkoord over een nieuw pensioencontract.

Ze zijn al zo'n eind, op dit ene geschilpunt na.

KAMERLID VAN DE OPPOSITIE

Eindfase

Als onderhandelaars de media opzoeken, dan is de eindfase begonnen. Volgens Haagse betrokkenen kan het twee kanten op. Of de bonden hebben binnenskamers de buit al binnen en claimen nu alvast de overwinning, of ze zijn op weg naar de uitgang. Dat laatste lijkt het geval. In regeringskringen wordt gevreesd dat de vakbonden 'aan de terugtocht' zijn begonnen, door 'opeens' onmogelijke eisen te stellen.

Behalve andere rekenregels - waar Koolmees zich altijd tegen heeft verzet - willen de bondsbazen ook dat de AOW-leeftijd op 66 jaar wordt vastgezet. „Terwijl de AOW-leeftijd volgend jaar al naar 66 jaar en vier maanden gaat en ook de bonden weten dat dit besluit helemaal niet op zo'n korte termijn terug is te draaien”, stelt een Kamerlid van een regeringspartij.

In kabinetskringen valt te beluisteren dat de ononderhandelbare eis om de rekenrente aan te passen, na maanden van zeer intensief overleg, pas zondagavond kwam.

„Opeens is de rekenrente een onoverkomelijk bezwaar”, stelt een ingewijde, die de bonden opportunisme verwijt. „Ze hebben het zichzelf moeilijk gemaakt om tijdens manifestaties verwachtingen te wekken die ze nooit waar kunnen maken.”

De beschuldigende vinger gaat vooral naar de FNV. De grootste vakcentrale zou geconstateerd hebben dat er intern te weinig draagvlak is voor een pensioenakkoord. Het nachtmerriescenario is dat het ledenparlement van de FNV een akkoord afwijst waar de FNV-top zijn handtekening onder heeft gezet. Dat zou het einde van de FNV betekenen, is de gedachte.

Begrip

Tegelijkertijd klinkt er aan oppositiezijde ook begrip voor de bonden, van wie wordt verwacht dat ze akkoord gaan met een minder zeker pensioencontract én het loslaten van de zogeheten doorsneepremie, wat een grote wens van de werkgevers is. Daar mag dan best iets tegenover staan, bijvoorbeeld uitzicht op indexatie. Bonden (en pensioenfondsen) hadden er stiekem op gerekend dat die winst zich automatisch zou aandienen. Als het nieuwe pensioencontract straks minder zekerheid biedt, was de gedachte, hoeft er ook niet gerekend te worden met een zo lage, risicovrije rekenrente die verhoging van de pensioenen nu onmogelijk maakt.

Maar Klaas Knot, de president van De Nederlandsche Bank, zorgde afgelopen zomer voor een onaangename verrassing. Hij houdt staande dat in een stelsel waarin een bepaalde pensioenuitkering wordt gegarandeerd, ook al is die belofte minder stellig dan voorheen, pensioenfondsen nog altijd flinke buffers moeten aanhouden om aan die verplichting te voldoen. En daarom kan er volgens Knot niet getornd worden aan de rekenrente.

Koolmees schaarde zich prompt achter Knot. En dat steekt de bonden. Knot is immers 'slechts' de toezichthouder; het kabinet stelt de regels vast. Bovendien: in de rest van Europa - waar ze met jaloezie kijken naar de goedgevulde Nederlandse pensioenpotten - mogen pensioenfondsen met een hogere rente rekenen dan hier. De bonden suggereren dat Koolmees die Europese rekenrente ook voor Nederlandse pensioenfondsen van toepassing verklaart. Maar op dit punt heeft Koolmees weinig speelruimte in de coalitie. De regeringspartijen, en met name Koolmees' eigen D66, hebben een 'kunstmatige' verhoging van de rekenrente altijd onaanvaardbaar geacht.

Commissie

Een andere wens van D66 (en de VVD) is reeds van tafel. Al voor de zomer werd duidelijk dat er onvoldoende draagvlak was voor een stelsel met 'persoonlijke pensioenpotjes', die werknemers kunnen meenemen als ze van werkgever veranderen. Werknemers en werkgevers houden vast aan een collectief pensioenstelsel. Nog meer gezichtsverlies lijden door óók nog in te stemmen met een hogere rekenrente kan de partij van Koolmees niet verdragen, taxeert een Kamerlid van de oppositie. Die ziet maar één weg voor Koolmees: het instellen van een commissie van experts die zich buigt over de vraag of de lage rekenrente echt nodig is. „Ze zijn al zo'n eind, op dit ene geschilpunt na. Het is beter om wat tijd te kopen dan het nu nog te laten stuklopen.”